

УДК 37.013.42:37.091.33.212
НАУКОВО-ПОШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ В СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ
Н.В. ЛЕОНЕНКО, викладач II категорії
ВП НУБіП України «Заліщицький аграрний коледж ім.Є.Храпливого»
О.П. СЛОБОДЯН, кандидат педагогічних наук, доцент,
ВП НУБіП України «Заліщицький аграрний коледж ім.Є.Храпливого»

Анотація: У статті акцентується увага на значущості та альтернативності поглядів щодо студентської науково-пошукової роботи, аналізується система науково-пошукової діяльності студентів аграрного коледжу в рамках авторської технології творчого саморозвитку особистості. У роботі моделюється взаємозв'язок двох форм пізнання студентами коледжу світу: навчальної та науково-пошукової і висвітлюються етапи організації студентським науковим товариством «Пошук» дослідницької діяльності студентів з підготовки до науково-практичної конференції.

Ключові слова: наукова діяльність, науковий пошук, рефлексія, рефлексивні творчі роботи, науково-практична конференція, студент коледжу.

Актуальність (Introduction). Останнім часом в педагогічних публікаціях та виданнях усе частіше розглядається проблема науково-пошукової діяльності студентів. Очевидно, що дана проблема дуже тісно пов'язана з проблемами розвитку творчо обдарованих дітей та підготовки наукової еліти в умовах сьогодишнього інтегративного соціокультурного простору. Названі проблеми можна розглядати як ступеневі компоненти стратегічного розвитку освіти та науки на сучасному етапі державотворення.

У нинішньому освітньому просторі співіснують два альтернативні погляди щодо розвитку студентської науково-пошукової діяльності: перший – обов'язково залучати всіх студентів до наукової роботи; другий – створювати систему підготовки наукової еліти. Ми вважаємо, що обидва погляди слушні на даний момент розвитку суспільства, а практичний досвід показує, що включення загалом студентської молоді в наукові пізнавальні пошуки дає можливість виявити здібних до наукової діяльності студентів. Звичайно, зрозуміло, що не кожен студент може стати високоосвіченим інтелегентним вченим, здатним до цінних наукових відкриттів, але володіння культурою наукового пізнавального пошуку не завадить майбутньому спеціалістові.

Аналіз останніх джерел та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Сучасні вчені відзначають, що в нашому соціумі виникає насущна необхідність стимулювати розвиток науки, формуючи соціальне замовлення на дослідження найактуальніших проблем нашого суспільства, а з урахуванням цього, державна політика на ниві науки має бути спрямованою на вдосконалення організації наукового процесу, реструктуризацію й модернізацію наукових колективів [1, 53].

Включення студентів аграрного коледжу в науковий пошук, а також виховання культури науково-пошукової роботи є актуальною проблемою сьогодишнього соціокультурного простору та важливою умовою становлення освіченого спеціаліста в освітньо-інформаційному просторі XXI століття.

Науковий пошук – це досить копітка, тривала праця, що потребує терпіння, часу, певних знань, навичок і приносить задоволення та радість праці в кінцевому результаті. Німецький філософ О.Шпенглер на початку XX століття висловив думку, що наука існує лише в живому бутті поколінь великих вчених, а книги – ніщо, якщо вони не живі і не діють в людях, котрі доросли до їх розуміння. За Шпенглером окремий індивідуум здійснює акт зречення, відкладаючи в сторону книги, а культура здійснює акт зречення перестаючи проявлятися у вищих наукових інтелектах. Наукові результати не є об'єктивною матерією, як це вважає типовий вчений, вони тільки елементи духовної традиції. Смерть науки в тому, що вона ні для кого не є внутрішньою подією. Її наявність залежить від наявності спорідненого духу [2, 646].

Представник німецької класичної філософії Й.Фіхте зазначав, що треба знати, на якому

певному ступені культури у певний час знаходиться суспільство, членом якого є людина, на яку визначену висоту воно звідси може піднятися та якими засобами воно для цього повинно скористатися. Цікава та актуальна для нас думка філософа про дійсне призначення вчених – це **найвище спостереження за дійсним розвитком людського роду** в цілому та **постійне сприяння цьому розвитку**, тому що вчений за своїм призначенням – вчитель роду людського й вихователь людства. Й.Фіхте особливо підкреслював, що вчений у всіх своїх справах знаходиться під владою морального закону **повної згоди** (*Übereinstimmung*) людини самої з собою [3, 41-46].

Мета (Purpose). полягає в обґрунтуванні значущості та альтернативності поглядів щодо студентської науково-пошукової роботи, аналізі системи науково-пошукової діяльності студентів аграрного коледжу в рамках авторської технології творчого саморозвитку особистості.

Результати (Results). На основі вищезазначених теоретичних положень та практичного досвіду роботи ми вважаємо, що найбільш ефективним в нашому соціокультурному просторі є включення студентів аграрного коледжу в науково-пошукову діяльність на основі творчого саморозвитку особистості в рамках авторської інноваційної технології творчого саморозвитку особистості [4].

Нами створена та апробована система взаємозв'язку викладання дисциплін з творчою науково-пошуковою діяльністю студентів, яка здатна працювати як в умовах навчально-освітнього процесу ВНЗ I-IV рівнів акредитації, так і в загальноосвітніх школах (з урахуванням адаптації до умов школи). Контекст науково-пошукової діяльності настільки багатограний, що практично включає всі людські проблеми, а інформаційне поле особистості саморозвитку студента дозволяє, використовуючи механізми саморефлексії, внутрішньо „переробляти” проблеми, висунуті часом, епохою змін, і таким чином виходити на вищий ступінь духовно-інтелектуального розвитку особистості.

Взаємозв'язок двох форм пізнання особистістю світу: навчальної та науково-пошукової діяльності студентів коледжу ми моделюємо поетапно таким чином:

- визначення проблеми, яка досліджуватиметься протягом навчального року;
- визначення предметів навчального плану, в контексті яких буде проводитися дослідження даної проблеми;
- визначення тематики творчих робіт на підготовчому етапі дослідження;
- визначення викладачів, які будуть задіяні в підготовці студентів до науково-дослідницької роботи;
- визначення термінів роботи над дослідженням та терміну проведення науково-практичної конференції як підсумку наукового пошуку;
- визначення академічних груп студентів, які приймають участь в дослідженні визначеної проблеми;
- визначення координаційних пошукових груп з підготовки науково-практичної конференції та їх керівників (з числа студентів чи викладачів).

Самовдосконалення, саморозвиток особистості неможливий без процесу самопізнання та самовизначення, тому включення в пізнавальні процеси та науково-пошукову діяльність ми розпочинаємо з рефлексивної роботи студентів з моделями: „Основні протиріччя особистісного становлення” та „Проблемне поле особистості”. Це допомагає студентам познайомитися із поняттям „рефлексії”, пірнути у власний внутрішній світ, визначити свій рівень розвитку, а також дає поштовх до включення в наукове дослідження визначеної проблеми. Наступний етап роботи – рефлексивні творчі роботи студентів з обраної проблеми. Наприклад, студентам економічного відділення пропонується розглянути наступні теми рефератів: «Особливості бухгалтерських інформаційних систем, їх місце в системі управління підприємством. Структура бухгалтерських ІС, їх класифікація», «Огляд ринку програмних засобів автоматизації бухгалтерського обліку», «Системи автоматизації виробничої діяльності організації», «Характеристика програм автоматизації бухгалтерського обліку. Версії програм автоматизації бухгалтерського обліку», «Стан і тенденції розвитку ринку програмного забезпечення в сфері бухгалтерського обліку», «Особливості фінансово-господарської діяльності бюджетних установ та їх вплив на методику й організацію обліку», «Бухгалтерський облік у бюджетних установах як складова господарського обліку», «Порівняльна характеристика

планів рахунків госпрозрахункових підприємств і бюджетних установ», «Економічна та функціональна класифікація видатків бюджетних установ, сфера застосування та значення», «Порівняльна характеристика балансів госпрозрахункових підприємств і бюджетних установ», тощо.

Кожній конференції, як правило, передують діагностичні дослідження та система творчих робіт рефлексивного характеру, які аналізуються і презентуються на конференціях. Це дозволяє включити в дослідницьку роботу практично всіх студентів академгруп, які в контексті вивчення тих чи інших дисциплін були задіяні в науковому пошуку.

Рекомендуємо систему організації студентським науковим товариством «Пошук» (рис.1) дослідницької діяльності студентів з підготовки до науково-практичної конференції в контексті технології творчого саморозвитку особистості:

МОДЕЛЬ СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА „ПОШУК”

Рис. 1. Модель студентського наукового товариства „Пошук”

- створення організаційної групи, складання орієнтовного плану та визначення форми проведення конференції;
- виконання рефлексивних творчих робіт студентами з визначеної проблеми наукового пошуку в процесі вивчення тих чи інших предметів;
- підбір, розробка анкет із визначеної проблеми дослідження діагностичною групою студентського наукового товариства «Пошук»;
- рефлексивний аналіз творчих робіт творчою групою, визначення кращих робіт, а на основі цього й доповідей;
- створення групи теоретиків, підбір теоретичного матеріалу з проблеми дослідження;
- аналіз практичного досвіду роботи із визначеної групою практиків проблеми;
- підбір ілюстративних матеріалів, відбір репертуару, творчих робіт студентів для виступів на конференції групою ілюстраторів;
- підготовка групами теоретиків, практиків, діагностичною групою доповідей;
- підготовка творчою групою матеріалів виставки та ілюстративних виступів;
- підготовка групою ілюстраторів ілюстративних творчих виступів;
- систематизація матеріалів науково-практичної конференції, випуск збірника наукових робіт; складання програми конференції, визначення ведучих конференції організаційною групою;
- проведення науково-практичної конференції;
- рефлексивні роботи з проблеми дослідження студентів-учасників пошукової роботи та науково-практичної конференції;
- перевірка рефлексивних робіт студентів .

Висновки і перспективи (Discussion). Таким чином, можливість включення кожного у змістовний діалог, наочність результатів творчої роботи, затребуваність інтелектуальних сил кожного студента аграрного коледжу засвідчують результативність представлених етапів роботи над ключовими проблемами конференції. Наведена технологія роботи з урахуванням можливостей діалогічних взаємин та рефлексивної роботи використовується викладачами у процесі вивчення різних предметів суспільно-гуманітарного, математично-природничого, спеціального циклів.

Різноманітна аудиторія, а також наукова тематика досліджень вимагають, як показав досвід, особливої організації роботи. Рекомендуємо під час проведення науково-практичних конференцій поєднувати теоретичну рефлексію студентів із творчої лабораторії «Науковий пошук», які готують доповіді, з виступами творчих лабораторій художнього слова, вокалу, інструментальної музики, хореографії, творчої майстерності, виступи та виставки яких ілюструють творчі здобутки студентів, допомагають зняти перевтому.

Аналіз практичної роботи показує, що теоретичний та практичний матеріал доцільно подавати блоками для створення на конференції комфортного психологічного мікроклімату.

Отже, ми можемо стверджувати, що система науково-пошукової діяльності студентів аграрного коледжу на основі технології творчого саморозвитку особистості розвиває вміння знаходитись у творчій напрузі, не втомлюючись від цього, і відчуваючи задоволення від духовно-інтелектуальної праці.

Список використаних джерел

1. Бар'яхтар В.Г., Горобець Ю.І., Данилович А.В., Порєв С.М. Підготовка наукової еліти – пріоритет державної освітньої політики / В.Г.Бар'яхтар, Ю.І.Горобець, А.В.Данилович, С.М.Порєв // Вісник АПН України. Педагогіка і психологія. – 2006. --№3(52). – С. 49-54.
2. Шпенглер О. Закат Европы: Очерки морфологии мировой истории. Т.1. Образ и действительность: Пер. с нем. / О.Шпенглер. – Мн.: ООО «Попурри», 1998. – 688 с.
3. Фихте И.Г. Несколько лекций о назначении ученого // Сборник / И.Г.Фихте. – Мн: ООО «Попурри», 1998. – С. 3-60.
4. Слободян О.П. Творчий саморозвиток особистості студентів педагогічного коледжу в процесі вивчення культурологічних дисциплін: Дис. ... канд.пед.наук: 13.00.04/ О.П.Слободян. – Луганськ, 2004. – 279с.
5. Флоренский П.А. Столп и утверждение истины: Соч. в 2 т. Т.1 / П.А.Флоренский. – М.: Издательство «Правда», 1990. – 490 с.; Т. 2. -447 с.

References

1. Baryakhtar, V.H., Horobets, Yu. I., Danylovysh, A.V., Poryev, S.M. (2006) Training of the scientific elite - the priority of the national educational policy. Bulletin of Pedagogical Sciences of Ukraine. Pedagogy and Psychology. 3 (52), 49-54.
2. Shpengler, O. (1998) Sunset of Europe: Essays morphology of the world's history. Vol.1. Image and reality: Trans. from German. Mn.: LLD "Popurri", 688.
3. Fyhte, I.H. (1998) Several lectures about the appointment of the scientist. Mn: LLC "Popurri", 3-60.
4. Slobodyan, O.P. (2004) Creative self-development of the personality of students of pedagogical college in the study of cultural sciences: Dis. ... Cand.ped.sciences: 13.00.04. Lugansk, 279.
5. Florensky, P.A. (1990) Pillar and Adoption of Truth: Vol. 2 t. Vol.1. - M .: Publishing House"The Truth", 490.

НАУЧНО-ПОИСКОВАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ СТУДЕНТОВ В СОЦИОКУЛЬТУРНОМ КОНТЕКСТЕ

Н.В. Леоненко, О.П.Слободян

Анотация. В статье акцентируется внимание на значимости и альтернативности взглядов относительно студенческой научно-поисковой деятельности, анализируется система научно-поисковой деятельности студентов аграрного колледжа в контексте авторской технологии творческого саморазвития личности. В работе моделируется

взаимосвязь двух форм познания студентами окружающего мира: учебной и научно-поисковой и освещаются этапы организации студенческим научным обществом «Поиск» исследовательской деятельности студентов по подготовке к научно-практической конференции.

Ключевые слова: научная деятельность, научный поиск, социокультурное пространство, рефлексия, рефлексивные творческие работы, научно-практическая конференция, студент колледжа.

SCIENTIFIC-RESEARCH ACTIVITY OF STUDENTS IN SOCIO-CULTURE CONTEXT

N. V. Leonenko, O.P. Slobodyan

Abstract. The article deals with the importance and alternative of views on student's research work, the system of research work of the agrarian college students is being analyzed, according to the technology of creative self-identity of the personality. The paper models the relationship of two forms of knowledge of the world by college students: educational and research and highlights the stages of organization by the students' scientific society "Poshuk" of the research work of students in preparation for the scientific conference.

Keywords: scientific activity, scientific research, reflection, reflective artworks, scientific conference, a college student.

УДК 37.01:001.8

ФІЛОСОФСЬКО-СВІТОГЛЯДНА ОСНОВА ПЕДАГОГІКИ ЖИТТЄТВОРЧОСТІ ОСОБИСТОСТІ

В. В. МАВРІН, аспірант

Класичний приватний університет

E-mail: mavrin_vv86@mail.ru

Анотація: У статті на основі ретроспективного аналізу історії філософської думки з'ясовано, що феномен життєтворчості особистості завжди перебував в епіцентрі світоглядних рефлексій провідних мислителів різних епох. Філософсько-світоглядну основу педагогіки життєтворчості особистості становлять ідеї щодо самопізнання, самотворення і філософської активності особистості (Сократ, Платон, Аристотель), її гармонійного саморозвитку та збалансованої активності (Епікур), прагнення особистості до побудови достойного життя, а не простого існування (Сенека), культивування гуманістичних чеснот і духовного саморозвитку людини (середньовічні філософи), свободи і відповідальності особистості (Піко делла Мірандола), її суб'єктного статусу (Р. Декарт, І. Кант, Г. Сковорода, І. Фіхте, Г. Гегель), розуміння життя як певної цілісної реальності, що динамічно розвивається і пізнається не тільки об'єктивно, а й суб'єктивно (А. Бергсон, В. Дільтей, Г. Зіммель, Ф. Ніцше, А. Швейцер, А. Шопенгауер, О. Шпенглер), унікальності екзистенції людини (М. Бердяєв, М. Бубер, А. Камю, С. К'єркегор, Г. Марсель, Х. Ортега-і-Гассет, Ж.-П. Сартр, М. Хайдеггер, К. Ясперс), наближення освіти до життя (М. Монтень, Ч. Пірс, У. Джемс, Д. Дьюї, Д. Мід, Н. Богданова, О. Джура), виключного значення мистецтва життєтворчості особистості в сучасній соціокультурній реальності (Л. Сохань, І. Степаненко, Н. Степаненко).

Ключові слова: педагогіка життєтворчості особистості, філософія життєтворчості особистості, життєве проектування, людина як суб'єкт життя.

Актуальність (Introduction). ХХІ століття не тільки відкриває перед вітчизняною освітою унікальні можливості, але й ставить серйозні виклики, зумовлені недостатньо повною реалізацією гуманістичної місії навчальних закладів у сучасних соціокультурних умовах. Особистісне становлення та соціалізація молоді часто ускладнюються негативними впливами, такими як: рецидиви декадентської та нігілістичної життєвої філософії, домінування стереотипів масової культури над вільним творчим вибором особистості, девальвація гуманіс-

© В.В. Маврін, 2017